

بن مایه‌های کلامی امامت در آیات الاحکام

www.ketab.ir

دکتر محسن دیمه کارگراب

سید محمد سجّادی پور

دکتر محسن دیمه کار گراب و سید محمد سجّادی پور

ویراستار: سید ابوالقاسم موسوی

صفحه آرایی: واحد هنری انتشارات عاصم

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۰

تیراژ : ۵۰۰ نسخه

شایک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۶-۸۲-۴

قیمت روی جلد: ۶۰۰/۰۰۰ ریال

سرنامہ: دیمہ کار گراب، محسن، ۱۳۶۲-

عنوان: بنام پدیدآور: بن مایه‌های کلامی امامت در آیات
الاحکام/ مخیر بنیم کارگزار، سید محمد سجادی پور؛ ویراستار
سید ابوالقاسم موسوی.

مشخصات نشر: تبریز: انتشارات عاصم، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۴۳ ص.

شایک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۶-۸۲-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۳۵ - ۱۴۳؛ همچنین به صورت زیر نویس.

موضوع: امامت

موضوع: Imamate

موضوع: قرآن -- احکام و قوانین

موضوع: Qur'an -- Law and legislation

موضوع: امامت -- جنبه‌های قرآنی

Imamate -- Qur'anic teaching: موضوع

موضوع: امامت -- احادیث

Imamate -- Hadiths: موضوع

شناسه افزوده: سجادی یور، سید محمد، ۱۳۷۲-

رده بندی کنگره: BP۲۲۳

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۵

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۲۳۱۶۱ ش

پست الکترونیک ناشر: nashre.asem@gmail.com
www.asembook.ir کتاب: فروش اینترنتی

مركز پيخش: نشر عاصم: ۹۱۴۵۸۷۴۳۵۲

فهرست

مقدمه	۱۱
-------------	----

فصل اول: مفاهیم و تعاریف

۱-۱- امامت	۱۵
۱-۲- آیات الاحکام	۱۶
۱-۳- تأویل	۱۶
۱-۴- تفسیر کلامی	۱۸
۱-۵- تعیین گستره آیات الاحکام	۱۸
۱-۶- طبقه بندی موضوعی آیات احکام	۱۹
۱-۷- نگارش های پیرامون آیات الأحکام	۲۰
۱-۸- رابطه تفسیر قرآن و علم کلام	۲۰
۱-۹- ارتباط قرآن با مباحث نبوت و امامت	۲۱

فصل دوم: مبانی استنباط کلامی از آیات الأحکام

پیشگفتار	۲۵
۲-۱- چند معنایی بودن آیات قرآن	۲۶
۲-۱-۱- مستندات چند معنایی و بطون قرآن	۲۹
۲-۱-۱-۱- روایات	۳۰

- ۲-۱-۱-۲- دلیل عقلی ۳۱
- ۲-۲- فراعصری بودن و جاودانگی قرآن ۳۲
- ۲-۳- هماهنگی محتوایی آیات امامت با بن مایه‌های کلامی امامت در آیات الاحکام ۳۳

فصل سوم: کارآمدی استنباط کلامی از آیات احکام در باب امامت

- ۳-۱- ادله کارآمدی تفسیر کلامی از آیات الاحکام در موضوع امامت ۳۹
- ۳-۱-۱- تفسیر کلامی از آیات الاحکام در روایات تفسیری اهل بیت علیهم‌السلام ۳۹
- ۳-۱-۲- به کارگیری شیوه تفسیر کلامی توسط دانشمندان و مفسران اهل سنت ۴۲
- ۳-۲- گونه‌های ارتباط آیات الاحکام با مباحث تفسیری-کلامی امامت ۴۵
- ۳-۲-۱- ارتباط اشاری ۴۵
- ۳-۲-۲- ارتباط تأویلی ۴۹
- ۳-۳- فضاهای کلامی از زمان امام باقر علیه‌السلام تا زمان امام رضا علیه‌السلام و مواجهه با گفتمان‌های کلامی ۵۳
- ۳-۳-۱- دوران امام باقر علیه‌السلام ۵۳
- ۳-۳-۲- دوران امام صادق علیه‌السلام ۵۵
- ۳-۳-۳- دوران امام کاظم علیه‌السلام ۵۷
- ۳-۳-۴- دوران امام رضا علیه‌السلام ۵۹

فصل چهارم: امامت پژوهی در آیات الاحکام

- ۴-۱- آیه «... وَ حَلَالُ آبْنَانِكُمْ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ...» ۶۹
- ۴-۲- آیه فیء ۷۳
- ۴-۳- آیه «... وَ أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ...» ۷۹
- ۴-۴- آیه «الرَّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ...» ۸۶
- ۴-۵- آیه «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا...» ۹۱
- ۴-۶- آیه «وَ اعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ...» ۹۶
- ۴-۷- آیه «وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيٍّ مِمَّا تَرَكِ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ...» ۱۰۵
- ۴-۸- آیه «وَ ابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ...» ۱۰۸

۱۱۲	۴-۹- آیه «... إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ...»
۱۱۶	۴-۱۰- آیه «مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا...»
۱۲۱	۴-۱۱- آیه «خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ...»
۱۳۱	نتایج پژوهش
۱۳۵	کتابنامه

مقدمه

آیات تطهیر، ولایت، اولی الامر، تبلیغ و آیات مشهور دیگر از دیرباز بخشی از مشهورترین استنادات کلامی امامیه بوده است، لیکن در این میان بعد کلامی آیات احکام چندان مورد توجه نبوده است چه آنکه آیات احکام غالباً به دلیل حاکمیت گفتمان فقهی که ثمره آن خوانش فقهی است، کمتر مورد استناد مفسران و متکلمان در حوزه امامت پژوهی بوده است، لذا در نگاه نخست چنین به نظر می‌رسد که آیات الاحکام تنها در بردارنده آموزه‌های فقهی باشد در حالی که نگاه عمیق‌تر نشان می‌دهد که آیات متعددی علاوه بر مباحث فقهی اشارات ارزشمندی نیز به بحث امامت دارند افزون بر اینکه تناسب معنایی آیات احکام و غیر احکام به ویژه در موضوع امامت، استنباط کلامی مباحث امامت از آیات احکام در روایات پیامبر و ائمه اطهار علیهم‌السلام، اصحاب ایشان، و آراء تفسیری دانشمندان امامیه و اهل سنت نیز ضرورت پژوهش در این زمینه بیش از پیش را نمایان می‌سازد.

این پژوهش با استفاده و استناد به منابع روایی، تفسیری و کلامی فریقین در تبیین و تنقیح قلمرو استنباط کلامی در نظر دارد که بر اساس ظهور و سیاق آیات احکام و روایات کلامی پیامبر اکرم و ائمه اطهار علیهم‌السلام در باب آیات احکام، و با بررسی آراء کلامی متکلمان، مفسران و محدثان امامی از آیات احکام در موضوع امامت، میزان و درجه کارآمدی تمسک به کتاب الهی در استنباط کلامی از آیات احکام در حوزه امامت و در نهایت جایگاه ویژه استناد به آیات احکام در اثبات مباحث کلامی امامت را به عنوان یکی از شیوه‌های کارآمد

کلامی نشان دهد.

آیات فیء، محارم، اولوالارحام، قوامیت مردان بر زنان، اداء امانات، خمس، موالی، ابتلاء ایام، وصیت، قرض و صدقه از مهمترین آیات احکامی است که از آنها، استنباط کلامی در مورد امامت شده است.